

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidshjälp m. m. åt vissa pensionärer och understödstagare.

I en den 3 mars 1944 dagtecknad proposition nr 190, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, framlagt förslag beträffande dyrtidshjälp m. m. åt vissa pensionärer och understödstagare.

1:o.

Dyrtidshjälp till vissa pensionärsgupper vid av staten övertagna enskilda järnvägar m. fl. Under punkten 1 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att dyrtidshjälp enligt i propositionen förordade grunder må under budgetåret 1944/45 av trafikmedel utbetalas till vissa angivna pensionärsgupper vid av staten övertagna enskilda järnvägar m. fl.

Enligt beslut senast av 1943 års riksdag (prop. nr 147, skriv. nr 167) har särskild dyrtidshjälp beviljats åt sådana tjänste- och familjepensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar, som icke enligt gällande författningar ägt åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel å dem tillkommande pensioner eller understöd. Dyrtidshjälpen har från och med innevarande budgetår utsträckts att omfatta jämväl vissa pensionärsgupper vid nedlagda enskilda järnvägar. Bestämmelser i ämnet ha utfärdats genom kungörelser den 28 juni 1941 (nr 648), den 24 april 1942 (nr 212) och den 30 april 1943 (nr 232).

Dyrtidshjälpen utgår under löpande budgetår med 20 procent av särskilda tilläggunderlag, beräknade i enlighet med föreskrifterna i kungörelserna den 18 juni 1925 (nr 275) och den 15 juni 1923 (nr 267). Tilläggsunderlagen äro så utformade, att de sämst ställda erhålla en relativt större förbättring. Vid en dyrtidshjälp utgående efter 20 procent uppgå sålunda de faktiska tilläggen till 32 procent av de lägsta pensions- eller understödsbeloppen, och dyrtidshjälp beräknas ej å högre pensionsbelopp än 400 kronor för månad.

Berättigade till nämnda dyrtidshjälp äro: 1) f. d. befattningshavare, som med pension eller därmed jämförligt understöd avgått från tjänst vid den

enskilda järnvägen, innan denna övertagits av staten, eller som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med övertagandet eller nedläggandet av den enskilda järnvägen utan att ha erhållit befattning å aktiv stat och sedermera erhållit pension eller understöd i anledning av anställningen vid den enskilda järnvägen; 2) änkor, barn och övriga anhöriga till sådana f. d. befattningshavare, i den mån dessa anhöriga äga åtnjuta pension eller därmed jämförligt understöd i anledning av anställningen vid den enskilda järnvägen; samt 3) änkor, barn och övriga anhöriga till befattningshavare, som avlidit innan järnvägen övertagits av staten, i den mån dessa anhöriga äga åtnjuta sådan pension eller sådant understöd.

Dyrtidshjälp utgår dock icke till tjänste- och familjepensionärer, vilkas pensioner eller understöd uppgå till eller överstiga de sammanlagda förmåner, som vid samma tidpunkt tillkomma motsvarande pensionärer från statens järnvägar, och den utgående dyrtidshjälpen skall alltid begränsas så, att den icke tillika med vederbörandes pension eller understöd överstiger de motsvarande sammanlagda förmånerna för statens järnvägars pensionärer.

Föredragande departementschefen har anfört:

Jämväl för nästa budgetår tillstyrker jag, att dyrtidshjälp må utgå till i hudsak samma grupper pensionärer och understödstagare vid av staten övertagna enskilda järnvägar eller vid nedlagda sådana järnvägar som för löpande budgetår. Övervägande skäl synas mig tala för att även motsvarande pensionärer och understödstagare vid Ängelholm—Klippans järnväg må komma i åtnjutande av samma förmån från och med nästa budgetår. Denna järnväg är visserligen icke i statens ägo, men den trafikeras av statens järnvägar och torde ha lämnats utanför vid det allmänna förstatligandet, därför att trafiken framdeles är avsedd att nedläggas. Kostnaderna för denna utvidgning av dyrtidshjälpen äro relativt obetydliga. Sammanlagda beloppet av till nämnda pensionärer utgående pensioner och understöd uppgår för månad till icke fullt 2 300 kronor. Därest riksdagen icke riktar erinran häremot, torde Kungl. Maj:t böra äga att, om liknande förhållanden skulle föreligga vid annan järnväg, medgiva dyrtidshjälp även till pensionärerna vid sådan järnväg.

Dyrtidshjälpen torde tills vidare under nästa budgetår böra utgå med samma procentsats som för innevarande budgetår. Därest en stegring av kristilläggen med 5 procent skulle inträda, bör jämväl dyrtidshjälpen för ifrågasvarande pensionärer höjas från 20 till 25 procent. Höjningen bör erhållas respektive, vid nedgång av levnadskostnadsindex, bortfalla vid samma tidpunkt som en eventuell kristilläggsförhöjning för statens pensionärer. Därest å andra sidan en mera betydande nedgång i levnadskostnaderna skulle inträffa och kristilläggen i enlighet med ett denna dag anmält förslag bli föremål för omprövning vid indextalet 140 (eventuellt talet 220 i 1914 års serie), bör jämväl dyrtidshjälpen omprövas.

Dyrtidshjälpen bör i övrigt utgå efter samma grunder som innevarande budgetår. Därest ytterligare vissa enskilda järnvägar skulle övertagas av staten under loppet av nästa budgetår, synes skäligt att jämväl pensionärerna vid dessa komma i åtnjutande av dyrtidshjälp. Därvid böra dock i möjligen förekommande fall avräknas de bidrag av motsvarande karaktär, som enligt utfästelse av den enskilda järnvägen kunna komma att utgå för tiden efter övertagandet.

Kostnaderna för dyrtidshjälpen böra liksom hittills bestridas av statens järnvägars trafikmedel.

Det under förevarande punkt framlagda förslaget i fråga om dyrtidshjälp åt vissa pensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar m. fl. har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Procentuella tillägg till vissa pensionärer från Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka m. m. Under punkten 2 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att procentuella tillägg enligt i propositionen förordade grunder må under budgetåret 1944/45 utgå till vissa pensionärer från Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka och från skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall.

Enligt beslut av 1943 års riksdag (prop. nr 147, skriv. nr 167) utgå under innevarande budgetår särskilda procentuella tillägg å pensioner till vissa pensionärer från Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka och från skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall. Samma skäl som i fjol talade för att ifrågavarande pensionärer borde beredas viss lindring i dyrtidens tryck ha ansetts föreligga även i år. *Föredragande departementschefen* har därför föreslagit, att de tillägg å 20 procent, som för närvarande utgå å pensionerna och understöden, tillsvidare må utgå jämväl under nästa budgetår. En höjning till 25 procent respektive en sänkning förutsättes dock få ske under samma villkor, som föreslagits beträffande förhöjning och sänkning av den under föregående punkt berörda dyrtidshjälp.

Kostnaderna för tilläggen föreslås få bestridas av förslagsanslaget Diverse pensioner och understöd m. m.

Vad Kungl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Stockholm den 28 mars 1944.

På bankoutskottets vägnar:
HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Åkerberg, Sandén, Sundvik, Sylwan, Leander, Ljungdahl* och Mannerskantz;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Falkenberg, Andersson i Munkaljungby, Sundberg, Persson i Norrby, fru Humla och herr Skagerlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.